

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 vtrum sit peccatum mortale.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

hoc sanctitatis habitum assumeret, ut se iustum ostē-
 raret, esset hypocrita, & simulator.
 Ad III. Dicendum, quod in simulatione sicut in
 mendacio duo sunt. Vnum quidem sicut signum,
 & aliud sicut signatum. Mala ergo intentio in hypo-
 crita consideratur sicut signatum, quod non respon-
 det signo. Exteriora autem uel uerba, uel opera,
 uel quaecumque sensibilia considerantur in omni si-
 mulatione, & mendacio, sicut signa.

ARTICVLVS. III.

Vtrum hypocritis opponatur uirtuti ueritatis.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur, quod hypo-
 critis non opponatur uirtuti ueritatis. In si-
 mulatione enim, siue hypocritis est signum, & signa-
 tum: sed quantum ad utrumque non uidetur oppo-
 ni alicui speciali uirtuti. Hypocrita enim simulat quam-
 cumque uirtutem, & etiam per quaecumque uirtu-
 tis opera, puta, per ieiunium, orationem, & eleemo-
 synam, ut habetur Math. 6. ergo hypocritis non op-
 ponitur specialiter uirtuti ueritatis.

¶ Præterea. Omnis simulatio ex aliquo dolo uidetur
 procedere, unde & simplicitati opponitur: dolo au-
 tem opponitur prudentiæ, ut supra habitum est. * er-
 go hypocritis, quæ est simulatio, non opponitur ue-
 ritati, sed magis prudentiæ, uel simplicitati.

¶ Præterea. Species moralium considerantur ex fine:
 sed finis hypocritis est acquisitio lucri, uel inanis
 gloria: unde super illud Iob 27. Quæ est species hypo-
 critæ, si auare rapiat &c. dicit * glo. Hypocrita, qui
 latine dicitur simulator, auarus raptor est, qui dum
 inique agens desiderat de sanctitate uenerari, laudē
 uitæ rapit alienæ. cum ergo auaritia, uel inanis glo-
 ria non directè opponatur ueritati, uidetur quod
 nec simulatio, siue hypocritis.

Sed Contra est, quia omnis simulatio est menda-
 cium quoddam, ut dictum * est. Mendacium autem
 directè opponitur ueritati. ergo & simulatio, siue
 hypocritis.

RESPON. Dicendum, quod secundum Philo. * in
 10. Metaph. Contrarietas est oppositio secundum
 formam, a qua scilicet res speciem habet. Et ideo
 dicendum est, quod simulatio, siue hypocritis pot
 opponi alicui uirtuti dupliciter. Vno modo directè:
 alio modo indirectè. Directa quidē oppositio eius,
 siue eius contrarietas est attendenda secundum ip-
 sam speciem actus, qui accipitur secundum propriū
 obiectum. Vnde cum hypocritis sit quædam simula-
 tio, qua quis simulat se habere personam, quam nō
 habet, ut dictum * est, consequens est, quod direc-
 tē opponatur ueritati, per quam aliquis exhibet se
 talem uitæ, & sermone, qualis est, ut dicitur in 4. Eth.
 * Indirecta autem oppositio, siue contrarietas hypo-
 critis potest attendi secundum quodcumque acci-
 dens, puta, secundum aliquem finem remotum, uel
 secundum aliquod instrumentum actus, uel quod-
 cumque aliud huiusmodi.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod hypocrita si-
 mulans aliquam uirtutem, assumit eam ut finem,
 non quidem secundum existentiam, quasi uolens
 eam habere, sed secundum apparentiam, quasi uo-
 lens uideri eam habere: ex quo non habet quod
 opponatur illi uirtuti, sed quod opponatur ueritati,
 in quantum uult decipere homines circa illam uir-
 tutem. Opera autem illius uirtutis non assumit quasi
 per se intenta, sed instrumentaliter quasi signa illius
 uirtutis. Vnde ex hoc non habet directam oppo-
 sitionem ad illam uirtutem.

AD II. Dicendum, quod sicut supra dictum est, * pru-
 dentia directè opponitur astutia, ad quam pertinet
 aduenire quasdam uias apparentes, & non existen-
 tes, ad propositum consequendum. Executio autē
 astutiæ est propriè per dolum in uerbis: per fraudē
 autem in factis. & sicut astutia se habet ad prudentiā,
 ita dolus, & fraus ad simplicitatem. Dolus autem, uel
 fraus ordinatur ad decipiendum principaliter, &
 quandoque secundario ad nocendum: unde ad sim-
 plicitatem pertinet directè se præseruare a deceptio-
 ne. Et secundum hoc, ut supra dictum est, * uirtus
 simplicitatis est eadem uirtuti ueritatis: sed differt so-
 la ratione, quia ueritas dicitur secundum quod signa cō-
 cordant signatis: simplicitas autem dicitur secun-
 dum quod non tendit in diuersa, ut scilicet aliud in-
 tendat interius, & aliud prætendat exterius.

AD III. Dicendum, quod lucrum, uel gloria est fi-
 nis remotus simulatoris, sicut & mendacis. Vnde
 ex hoc sine speciem non sortitur, sed ex fine proximo,
 qui est ostendere se alium, quam sit. Vnde quan-
 doque contingit, quod aliquis fingit de se magna, nul-
 lius alterius gratia, sed sola libidine simulandi, sicut
 Philosoph. * dicit in 4. Ethico. & sicut etiam supra
 de mendacio dictum est. *

ARTICVLVS IIII.

Vtrum hypocritis semper sit peccatum mortale.

AD QUARTUM sic proceditur. Videtur, quod hy-
 pocritis semper sit peccatum mortale. Dicit
 enim Hiero. Isa. 16. * in gl. quod in comparatione duo-
 rum malorum, leuius est aperte peccare, quā sanctita-
 tem simulare. & super illud Iob 1. Sicut autem dño
 placuit &c. glo. dicit, quod simulata æquitas non est æ-
 quitas, sed duplex peccatum. Et super illud Thre. 4.
 Maior effecta est iniquitas peccati populi mei pecca-
 to Sodomorum, dicit gl. * Scelera animæ planguntur,
 quæ in hypocritam labitur, cuius maior est ini-
 quitas peccatorum, quā Sodomorum: peccata autem
 Sodomorum sunt peccata mortalia. ergo & hypo-
 critis semper est peccatum mortale.

¶ Præterea. Grego. dicit 31. mora. * quod hypocritæ ex
 malitia peccant: sed hoc est grauissimum, quia per-
 tinet ad peccatum in Spiritum sanctum. ergo hypo-
 crita semper mortaliter peccat.

¶ Præterea. Nullus meretur iram Dei, & exclusionem
 a Dei uisione, nisi propter peccatum mortale: sed
 per hypocritam aliquis meretur iram Dei, secundum
 illud Iob 36. Simulatores, & callidi prouocant iram
 Dei. Excluditur etiam hypocrita a uisione Dei, se-
 cundum illud Iob 13. Non ueniet in conspectu e-
 ius omnis hypocrita. ergo hypocritis semper est
 peccatum mortale.

Sed Contra est, quia hypocritis est mendacium
 operis, cum sit simulatio quædam: non autem om-
 ne mendacium operis est peccatum mortale. ergo
 nec omnis hypocritis.

¶ Præterea. Intentio hypocritæ est ad hoc, quod uideat
 bonus: sed hoc non opponitur charitati. ergo hypo-
 critis non est secundum se peccatum mortale.

¶ Præterea. Hypocritis nascitur ex inani gloria, ut Greg.
 dicit 31. moral. * sed inanis gloria non semper est
 peccatum mortale. ergo neque hypocritis.

RESPON. Dicendum, quod in hypocritis duo sunt,
 scilicet defectus sanctitatis, & simulatio ipsius. Si
 ergo hypocrita dicatur ille, cuius intentio fertur
 ad utrumque, ut scilicet aliquis non curet sanctita-
 tem habere, sed solum Sanctus apparere, sicut con-
 suevit accipi in sacra scriptura, sic manifestum est,
 Secunda Secundæ S. Tho. MM quod

q. 15. arti. 4. & 5.

q. 109. arti. 3. ad 4.

Libro 4. c. 7. como 5. q. 100. arti. 1.

4. di. 16. q. 4. arti. 1. q. 3.

In fia. com- mentar. ad cap. 16. Esai. tomo 5.

Glof. ordina- ria ibid.

Alias pecca- tis.

Libro 21. capitul. 11.

Libro 31. ca. 31. a mendio.

quod est peccatum mortale. Nullus enim totaliter F
 priuatur sanctitate, nisi p peccatum mortale. Si aut
 dicatur hypocrita ille, qui intendit simulare sanctita
 tem, a qua deficit per peccatu mortale, tunc quam
 uis sit in peccato mortali, ex quo priuatur sanctitate,
 non tamen semper ipsa simulatio est ei peccatu mor
 tale, sed quandoque veniale: quod discernendum est
 ex fine, qui si repugnat charitati Dei, vel proximi, erit
 peccatum mortale, puta, cu simulat sanctitatem, vt
 falsam doctrinam disseminet, uel ut adipiscatur ec
 clesiasticam dignitatem indignus, uel quocumq; alia
 temporalia bona, in quibus finem constituit. Si vero
 finis intentus non repugnet charitati, erit peccatum
 veniale, puta, cum aliquis in ipsa fictione delectatur,
 de quo dicitur 4. Ethico. * q magis videtur vanus,
 quam malus: eadem enim ratio est de mendacio, &
 simulatione. Contingit tamen quandoq; q aliquis
 simulat perfectionem sanctitatis, qua non est de salu
 tis necessitate: & talis simulatio nec semper est
 peccatum mortale, nec semper est cum peccato
 mortali. Et per hoc patet responsio ad obiecta.

Lib. 4. c. 7. a
 medio.

QVAESTIO CXII

Super Quaesio. cen
 tesima duodecima
 articulum primum.

De Iactantia, in duos articulos
 diuisa.

IN art. 1. q. 112. no
 ta duo. Prmo q iac
 tantia, licet quo ad
 uocabuli usum dica
 tur etiam de ostenta
 tione ueri supra opi
 nionem, seu cognitio
 nem aliorum, ut de
 Assuero dicitur: tme
 secundum re, prout
 est nomen uitij ex
 suo genere (sic enim
 tantum proprie sumi
 rur) non dicitur nisi
 de opposito ueritatis
 per modu excessus:
 quoniam sic tantum
 est nomen uitij ex
 suo genere. Ostenta
 tio namque ueri su
 pra cognitione alio
 rum, non est mala ex
 suo genere, sed quan
 doque bona, iuxta ne
 cessitatem, aut utilita
 tem exigentem hmoi
 manifestationem: &
 quandoque mala p p
 malum, aut uanum fi
 nem. Et propterea in
 calce corporis art. co
 cluditur, q iactantia
 proprie dicta oppo
 nitur ueritati per mo
 dum excessus: & sic
 de iactantia est in li
 ra reliquis sermo. Se
 cundo, q ex respon
 sione ad secundum
 dicas & discernere,
 & proprie loqui. Na
 species superbiae no
 iactantia, sed arrogan
 tia intus est, qua fre
 quenter causa est iac
 tantiae, quae species
 est mendacij: & quo
 niam se habet ut ca,
 & effectus: io unu po
 ni inuenitur pro alio.

Lib. 1. Mor.
 & citatur a
 Magis lib. 2.
 dist. 41. Et
 lib. 23. c. 7.
 circa prin.

POSTEA consideran
 dum est de iactantia,
 & ironia, quae sunt par
 tes mendacij secun
 dum Philosoph. in 4.
 Ethic.

PRIMO autem circa iactan
 tiam quaeruntur
 duo.

PRIMO, Cui uirtuti opponatur.
 SECUNDO, Vtrum sit peccatum
 mortale.

ARTICVLVS I.

Vtrum iactantia opponatur vir
 tuti ueritatis.

AD PRIMVM sic proceditur.
 Videtur quod iactantia non
 opponatur uirtuti ueritatis. Veri
 tati enim opponitur mendaciu:
 sed quandoque potest esse iactan
 tia etiam sine mendacio, sicut cu
 aliquis suam excellentiam ostentat.
 dicitur enim Hester 1. quod Af
 suerus fecit grande conuiuui, vt
 ostenderet diuitias gloriae suae, ac
 regni sui, ac magnitudinem, atq;
 iactantiam potentiae suae, ergo iac
 tantia non opponitur uirtuti ue
 ritatis.

¶ 2 Praet. Iactantia ponitur a Grego
 r. * 21. Moral. una de quatuor
 speciebus superbiae, cum scilicet
 quis iactat se habere, quod non ha
 bet. unde dicitur Hierem. 48. Audi
 uimus superbiam Moab, super
 bus est ualde. sublimitatem eius,
 & arrogantiam, & superbiam, &

latitudinem cordis eius ego iacta
 tiam eius eo quod non sit iuxta
 31. * Moral. Gregor. dicit, quod
 inani gloria: superbia autem, & tan
 nuntur uirtuti humilitatis, ergo iac
 nitur ueritati, sed humilitati.
 ¶ 3 Praet. Iactantia ex diuitijs cau
 ditur Sapien. 5. Quid nobis perita
 uitiarum iactantia quid contumel
 tas diuitiarum uidetur pertinere do
 tia, quod opponitur iustitiae, uel
 go iactantia opponitur ueritati.

SED CONTRA est, quod
 cundo, & quarto Ethico. * iactan
 ritati.

RESPON. Dicendum, quod iactan
 tiam uidetur quod homo uirtuti
 enim, quae uult homo longeuu
 Tunc autem proprie aliquis se
 se supra se aliquid dicit: quod qu
 pliciter. Quandoque enim aliq
 non quidem supra id, quod in se
 de eo homines opinantur, quod
 cit 2. ad Corinth. 12. Parco ne
 pra id, quod uidet in me, aut
 Alio modo, aliquis per uerba
 se supra id, quod in se est, sicut
 quia magis est aliquid indicandum
 in se est, quam secundum quod
 rum, inde est, quod magis proprie
 quando aliquis effert se supra id,
 quado effert se supra id, quod
 rum, quamuis utroque modo
 Et ideo iactantia proprie dicta
 per modum excessus.

AD PRIMVM ergo dicitur
 procedit de iactantia, secundum
 nionem.

AD 1. dicendum, quod iactantia
 siderari potest dupliciter. Vno
 diem actus: & sic opponitur u
 Alio modo, secundum causam
 semper, tamen frequentius acci
 quidem ex superbia, sicut ex cau
 & impellente. Ex hoc enim quod
 arrogantiam supra seipsum
 rumque, quod d extensus maior
 licet quandoque non ex arrogan
 uanitate aliquis ad iactantiam
 lectetur, quia talis est secundum
 rogantia, per quam aliquis supra
 est species superbiae, non tantum
 sed, vt frequentius, eius causa
 iactantiam ponit inter superbiae
 iactor plerumque ad hoc, quod
 tur per suam iactantiam: & u
 gor. * exinani gloria ostentat
 nis.

AD 3. dicendum, quod iactan
 tiam causat dupliciter. Vno
 in quantum de diuitijs aliquis
 ter Proverb. & opes dicuntur
 per modum finis, quia vt iactat
 seipsum iactant non solum
 propter lucrum, qui de iactantia
 lucrari possunt, puta, quod
 tes, uel diuini.